

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא עז

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעלו נשמת
דינה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

וכל העומד לפדות כפדיו דמי דתניא-

רבי שמעון אומר פרה אדומה מטמא טומאת אוכלין הואיל והיתה לה שעת הכושר^{רצ} משנשחטה וירדה לה תורת אוכל, ומבאר ריש לקיש: אומר היה רבי שמעון פרה נפדית ע"ג מערכתה, שאם מצא פרה יפה ממנה היה פודה אותה ושוחט אחרת - אלמא כל העומד לפדות כפדיו דמי - שאפילו לא פדה משווי אוכל הואיל וראויה לפדות.

האם צריך להיות טביחה דומיה דמכירה - מחלוקת רבי יוחנן ור"ל

למדנו לעיל שכוונת המשנה בבמהת קדשים שישנה בין ד' וה': לפי רבי יוחנן אפילו בבעלי תמימים, שנשחטו שלא לשמה או אפילו לשמה אך שנשפך הדם, ולפי ר"ל בבעלי מומין. כעת הגמרא מנסה להבין מדוע ר"ל העמיד את המשנה בדוחק דדוקא בבעלי מומין:

בשלמא רבי יוחנן לא אמר כרבי שמעון בן לקיש דקא בעי לאוקמה למתניתין אפילו בתמימין,

(קושיה) אלא ריש לקיש מאי טעמא לא אמר כרבי יוחנן?

(תירוץ) אמר לך וטבתו ומכרו - כל היכא דאיתיה במכירה, איתיה בטביחה, וכל היכא דליתיה במכירה, ליתיה בטביחה. והני קדשים הואיל דכי מזבין קדשים, לא הויא מכירה, ליתנהו בטביחה.

ואדדו לטעמיהו דאתמר המוכר טריפה:

א. רבי יוחנן אמר חייב, אע"ג דליתיה בטביחה איתיה במכירה.

ב. וריש לקיש אמר פטור, כיון דליתיה בטביחה ליתיה במכירה.

(קושיה) איתבייה רבי יוחנן לר"ש בן לקיש:

גבב כלאים שבאה מכבשה ותיש וטבחה, טריפה ומכרה: משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

מאי לאו ר"ש היא? אלמא טריפה^{רפה} אע"ג דליתיה בטביחה, איתיה במכירה!

(תירוץ) אמר ליה לא, רבנן.

(קושיה) אי רבנן, טריפה במכירה איתא, בזביחה ליתא?!

(דחיה) ואלא מאי ר"ש? כלאים בטביחה איתא, במכירה ליתא?

אלא תנא טביחה, והוא הדין למכירה. אימא לרבנן נמי, תנא מכירה והוא הדין לטביחה!

(קושיה) ורבי יוחנן אמר לך האי מאי?

אי אמרת בשלמא ר"ש, אידי דתנא טריפה דדווקא נקט מכירה, תנא כלאים בחדא

למרות שחייב גם במכירה,

אלא אי אמרת רבנן, נערבינהו ונתינינהו גבב כלאים וטריפה: טבחן ומכרן משלם תשלומי ארבעה וחמשה - קשיא.

בהמת כלאים (שבאה מכבשה ותייש) - לגבי תשלומי ד' וה' / קדשים / בכור

עתה הגמרא מבארת מהיכן לומדים שכלאים ישנם בתשלומי ד' וה' למרות שכתוב 'שה' בפסוק. בנוסף הגמרא דנה לגבי עניינים אחרים אם כלאים פסול בהם או לא.

(קושיה) כלאים?

שה כתבי! ואמר רבא זה בנה אב, כל מקום שנאמר שה אינו אלא להוציא את הכלאים!

(תירוץ) שאני הכא דאמר קרא או לרבות את הכלאים [כמבואר לעיל (זו): שור דסיפא

ושה דרישא מיותרים כמו כן 'או' מיותר].

^{רצ} תוספות ד"ה פרה מטמא טומאת אוכלין כו'. תימה דמדקאמר הואיל והיתה לה שעת הכושר מכלל דהשתא לאו בת פדיה היא ואמאי והא אית ליה לר"ש בשבועות (דף יא: ושם) דפרה קדשי בדק הבית היא ולר"ש אית ליה דקדשי בדק הבית לא היו בכלל העמדה והערכה בההיא שמעתא גופא ונראה לפרש דהא דקתני הואיל והיתה לה שעת הכושר מיירי לאחר הזאה דאין סברא שתתא בת פדיה אחר שהזאה דמה ואפ"ה מטמא טומאת אוכלין הואיל והיתה לה שעת הכושר קודם הזאה וא"ל והא כל. העומד להזות כמזוה דמי וי"ל דקודם קבלה לאו כמזוה דמי כדפרישית לעיל הקשה רבינו שמואל בר חיים למה לי דהיתה לה שעת הכושר תיפוק ליה דחיבת הקדש מכשרתו ומשויה לה אוכלא כדדרשין בפ"ב דחולין (דף לו: ושם) והבשר לרבות עצים ולבונה וכו' דפרה לר"ש כיון דקדשי בדק הבית היא לא שייך בה חיבת הקדש דאפילו בקדשי מזבח לא מהני חיבת הקדש אלא כשקדשו קדושת הגוף בכלי שרת כדמוכח בריש המנחות והנסכים (מנחות דף קב:) ובפ"ל כל הפסולין (זבחים דף לד.) הא ע"כ שייך בפרה חיבת הקדש אפילו לר"ש דבריש המנחות והנסכים פריך לר"ש נותר ופרה אמאי מטמא טומאת אוכלין עפרא בעלמא הוא דכל העומד לשרוף כשרוף דמי ומשני חיבת הקדש מכשרתו והיינו טעמא דאע"ג דאין בה קידוש כלי כיון דקדשי בדק הבית היא מ"מ שייך ביה חיבת הקדש כיון דחטאת קרייה רחמנא וכל עניינה כעין עבודת הגוף שיש בה הזאה ופסולה שלא לשמה ותיירץ ר"י דאין חיבת הקדש מועלת אלא לשוייה שאין אוכל כאוכל כגון נותר ופרה שהן חשובים כעפרא ועצים ולבונה אבל דבר שהוא אוכל אלא שאין מקבל טומאה לר"ש משום אוכל

ניתן לקבל את סיכומי 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

והתניא לגבי קדשים: שור או כשב פרט לכלאים.

או עז פרט לנדמה שבא מאיל ורחל ואינו דומה לאביו ולאמו אלא לעז.

(תירוץ) אמר רבא הכא מענייניה דקרא והכא מענייניה דקרא-

הכא גבי גניבה דכתיב שור או שיה שאי אתה יכול להוציא כלאים מביניהם, ר"ל

שאינם מתערבים, שבהמה גסה (שור) יולדת לט' חדשים ודקה (שה) לה' חדשים, ולולא הריבוי

היה מוציא את הכלאים מן הפסוק ועם כל זאת כתב א' היינו לרבות כלאים.

גבי קדשים דכתיב כשב ועז שאתה יכול להוציא כלאים מביניהם, או למעט הוא.

[עד כאן דף עז עמוד א - ב]

שאין אתה יכול להאכילו לאחרים לא יעיל חיבת הקדש לעשות האיסור כמותר והא דמשמע בריש כל הפסולין [לגבי איסור אכילת בשר קודש בטומאת הגוף כך הוא סדר הפסוקים: הבשר אשר יגע כל טמא לא יאכל ... כל טהור יאכל בשר ... נפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים ... וטומאתו עליו וניכרת - ולומדים מכך שטומאת הגוף היא דווקא אחר הזריקה משום שכל שישנו בכל טהור ישנו באיסור טומאת הגוף. והו"א שגם טהור שאוכל בשר טמא דינו כך לולא הדין של חיבת הקודש]. דאוכל בשר שנטמא לפני זריקה ה"א דלא לקי על ידי דרשה דכל שאין נותר לטהורים אין חייבין עליו משום טומאה אי לאו משום דמרבין מוהבשר כמו עצים ולבונה התם כיון דלא בעי פטר ליה אלא משום דבעי למילף מטומאת הגוף יש לנו לרבות מוהבשר מק"ו דעצים ולבונה וא"ת אמאי לא אמר דכל קדשים יקבלו טומאה מחיים כיון דמצוה לשוחטן ונימא כל העומד לשוחט כשחוט דמי וי"ל דאפילו נשחט לא אמרין דכזוק דמי עד שיקבל בכוס כ"ש כשעדיין לא נשחט ומיהו שער המשתלח קשה לר"י שיטמא מחיים טומאת אוכלין לר"ש למ"ד (יומא זו.) דשרו איבריו בהנאה דכיון שעומד לדחות כדחוי דמי וי"ל דכל העומד לעשות לא אמר דכעשוי דמי אלא באוכל האסור להיות כמותר וקרינן ביה אוכל. שאתה יכול להאכילו לאחרים אבל לא מהני לשאין אוכל כמו ב"ח ליחשב כאוכל אע"ג דהוה מהני על האוכל כגון נותר ופרה ליחשב כעפרא אי לא דמכשר להו חיבת הקדש מידי דהוה אבן פקועה ודגים שהן מותרין בלא שחיטה ואפ"ה חיותן מטהרתן לרבנן דפליגי אר' יוסי הגלילי בפ' בהמה המקשה (חולין דף עה.):